
Działalność Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie w 1956 r.

Przegląd Historyczny 48/2, 389-390

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW HISTORII W WARSZAWIE W 1956 R.

Towarzystwo Miłośników Historii obchodziło w r. 1956 pięćdziesiątą rocznicę swego istnienia. Połączono to z 70-leciem Polskiego Towarzystwa Historycznego, które organizowało w październiku 1956 r. Zjazd Jubileuszowy. Na Zjeździe tym dzieje TMH zostały uwzględnione w ogólnym referacie prof. prof. Manteuffla i Se-rejskiego, poświęconym historii PTH.

Na Jubileuszowym Zjeździe zostały uchwalone zmiany statutu PTH, dotyczące również Towarzystwa Miłośników Historii. TMH stało się oddziałem Polskiego Towarzystwa Historycznego, tracąc osobowość prawną i odrębność majątkową; nazwa Towarzystwa Miłośników Historii pozostaje nadal. Należy to ocenić jedynie jako formalność, gdyż zarówno cele TMH jak i możliwości ich realizowania nie ulegają zmianom. Obecnie statut jest w trakcie zatwierdzania przez władze państwowe.

Praca TMH w roku 1956 opierała się na istniejących poprzednio sekcjach: archiwalnej i dziejów Warszawy i Mazowsza oraz Komisji Badań Dawnej Warszawy, oraz na działalności popularyzatorskiej. Na 7 ogólnych zebraniach naukowych wygłosili referaty:

prof. B. Leśnodorski: omówienie książki Fabre'a o Stanisławie Augustcie,

mgr Z. Cwiek: „Zagadnienia chłopskie w księgach referendarii koronnej połowy XVII w.“,

dr H. Rappaport: „Zagadnienia rewolucji 1905-7 roku. Wybrane przykłady z materiałów AGAD“;

prof. St. Herbst: „J. Kiliński i jego pamiętniki“,

dr A. Deruga, „Prehistoria kongresu berlińskiego na tle polityki Francji i Niemiec w r. 1877-78“.

Ponadto zorganizowano zebranie dyskusyjne nad makietą I tomu „Historii Polski“ oraz zebranie sprawozdawcze omawiające wyniki przeprowadzonych ostatnio kwerend zagranicznych i sprawozdanie z badań archiwalnych przeprowadzonych w Wiedniu.

Sekcja archiwalna zorganizowała 4 zebrania z referatami: mgra Fr. Paprockiego: „Wrażenia z podróży do NRD“; prof. J. Garbaczka: „Nowoodkryte źródła do dziejów polskich XV—XVI w. w Zagrzebiu“; mgra St. Micsulskiego: „Zbiór Pinoccich w woj. Archiwum Państwowym w Krakowie“; Míny Martens i Etienne Sabbe (archiwistów belgijskich) o archiwach belgijskich.

Sekcja Historii Warszawy i Mazowsza zebrała swoich członków zaledwie trzy razy: mgr O. Puciata mówił o „Rozwoju przestrzennym Zakrocymia do połowy XVII w.“ (w związku z ostatnimi badaniami); dr I. Turnau o „Wytwórczość tekstylno-odzieżowej w manufakturach warszawskich XVIII w.“ i k. n. T. Łepkowski o „Problemie późnofeudalnego plebsu i formowaniu się klasy robotniczej War-

szawy". Członkowie TMH brali udział w popularyzatorskiej akcji odczytowej prowadzonej przez Zarząd Główny PTH.

Z wydawnictw TMH ukazał się „Przegląd Historyczny” rocznik 1956, nr 1-4 (ark. wyd. 80), zeszyt specjalny „Przeglądu” „Z epoki Mickiewicza” (ark. wyd. 20) oraz praca Marii Boguckiej „Gdańskie rzemiosło tekstylne od XVI do połowy XVII wieku”, Wrocław 1956, s. 318.

Komisja Badań Dawnej Warszawy nie prowadziła już prac terenowych, lecz w znacznie zmniejszonym zespole osób, wobec ograniczenia kredytów, pracowała głównie nad kartotekami i katalogami zebranych w poprzednich latach materiałów. Wszystkie zabytki kultury materialnej przedstawiające wartość dla opracowań szczegółowych zostały sfotografowane lub narysowane, opisane i pomierzone. Powstały więc katalogi kafli, przedmiotów szklanych, metalowych, skórzanych, drewnianych itp. Dział Archeologiczny założył 1400 kart katalogowych. Dział Historyczny pracował nad kartoteką szczegółową materiałów archiwalnych Komisji (w. XV -- 1939), rozpisując 1867 haseł na 2207 kartach (kartoteka zostanie zakończona w I kwartale br.). Ponadto prowadził uzupełniającą kwerendę materiałów archiwalnych, przetwarzanych i niedokończonych w roku 1955. Zakończył również przygotowywanie do druku lustracji i rewizji Warszawy z XVI—XVIII wieku (wydawnictwo źródłowe Instytutu Historii, 35 ark. w druku).

Rozpoczęto opracowywanie poszczególnych rozdziałów wydawnictwa o rozwoju przestrzennym Starego i Nowego Miasta, które ma podsumować działalność Komisji.

WALNE ZGROMADZENIE TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW HISTORII W WARSZAWIE

Walne Zgromadzenie TMH w dniu 11 października 1956 r. zostało zwołane w celu złożenia sprawozdania przez ustępujący Zarząd i wyboru nowych władz. Zarząd Towarzystwa pracował pod przewodnictwem prof. dra Adama Stebelskiego od 19 maja 1953 r.

W tym czasie liczba członków wzrosła o 83% dochodząc do 338; wśród przybyłych większość stanowią młodzi historycy. Towarzystwo wróciło do swej dawnej siedziby — kamienicy ks. Mazowieckich na Rynku (w której jest jednak tylko wspólnym użytkownikiem 1 pokoju). Zarząd Towarzystwa doprowadził do zrealizowania zapisu Jerzego Niemojewskiego z 1937 r. willi „Arkadia” w Kazimierzu. Większość pomieszczeń willi wydzierżawia szkoła ogólnokształcąca w Kazimierzu. Towarzystwo dokonało skromnych inwestycji i udostępniło w sezonie letnim 1955 i 1956 r. 3 pokoje za niską opłatą dla członków TMH i pokrewnych instytucji. Zamiarem Towarzystwa jest zorganizowanie „Arkadii” jako domu wypoczynkowego dla historyków, co wymaga jednak dość dużych nakładów na remont i urządzenie.

Działalność Towarzystwa opierała się podobnie jak w latach ubiegłych o zebrania naukowe ogólne, organizowane przez Zarząd, zebrania przygotowywane przez sekcje oraz o akcję wydawniczą. Odbyło się ich 49; największe zainteresowanie budziły zebrania poświęcone kontaktom z nauką historyczną w innych krajach. W tematyce zebrań naukowych ogólnych przeważały poświęcone problemom XX wieku, związanym z 1905 r., zagadnieniom historii Polski XVII w. oraz kontaktom z nauką historyczną za granicą. Referaty na Sekcji Archiwalnej omawiały poszczególne zespoły i zbiory archiwalne, źródła do wybranych zagadnień, archiwoznawstwo, wreszcie poświęcone były sprawozdaniom z międzynarodowych konferencji. Sekcja Historii